

Hämeenlinna 29.5.1975

... , että salaojien alla kaivetaan ja kirkon väliin
... alue kaivetaan kokonaisuudessaan ja kaivaus-
... koskevat... wahan saakka. Tällöin kai-
... tulisi noin 240 m². Mikäli kirkon
... jätetään, jättämättä niin kaivettava pinta-
... on noin 160 m². Kaivausmenetelmä käytetään osittais-
... kaivauksella, jolloin kirkon perustukset eivät vaurioidu.
Kaivauksen yhteydessä saattaa rkm Heikki Saarisen mu-
... tulla kysymykseen ainakin runkokuoneen etelä- ja
... länsiosan perustusten korjaukset.
Mikäli alue tutkitaan, niin ehdotan, että paikalle pel-
... tutkijaseuraksi, joka toimii johdattani ja vel-
... onnassani. Arvio tutkimusten kestoajaksi on noin 1½ kk
... laajuudesta ja työntekijämäärästä riippuen.
Toisena vaihtoehtona on se, että nyt auki oleva kaivaus-
... pohjassa saakka, eristetään styroksil-
... ja peitetään. Varsinaisten salaojien tekemisestä luo-
... ja veden poisto järjestetään lähelle maan pintaa
... tehtävien viemäreiden tai ojien
... on. Kysymys ukkosenjohdattimista olisi tarkistetta-
... ja harkittava mahdollisen niiltä osin kuin se koskee
... hyväksyttävä.

YHTEENVETO HATTULAN PYHÄN RISTIN KIRKON SALAOJITUSTÖIDEN YHTEYDESSÄ
TEHDYISTÄ TUTKIMUSKAIVAUKSISTA AJALTA 19-29.5.1975

tutkija Päivi Luopajarvi

Kaivaukset suoritettiin sakariston länsi- ja runkokuo-
neen pohjoispuolella kirkon seinästä lähtien noin 3
metrin leveydeltä. Kaivettu pinta-ala on noin 50 m² ja
kaivaussyvyys tällä hetkellä 100-120 cm.

Varsinaiset hautaukset alkoivat noin 50 cm syvyydeltä
ja dokumentoituja hautauksia on 26. Yhdestä hautaukses-
ta on varmuudella raha 1320-1330 luvulta (Maunu Eerikin-
poika vv. 1319-1363), yhden hautauksen välittömästä lä-
heisyydestä löytyi gotlantilainen 1200-luvun raha sekä
yhdestä hautauksesta sormus. Lisäksi täyttömaasta löy-
tyi yksi gotlantilainen 1200-luvun ja yksi 1340-1350
luvun raha.

Yksi hautaus, jonka suunta oli itä-länsi, kasvot itään,
jatkuu sakariston alle mikä tukee sitä käsitystä, että
sakaristo on rakennettu runkokuonetta myöhemmin. Eri ra-
kennusvaiheet ovat havaittavissa myös perustustavasta.
Löytyneet rahat osoittavat sen että paikalla on suori-
tettu hautauksia ennen nykyisen kirkon rakentamista,
jos pitäydytään käsityksessä, että kirkon rakentaminen
on aloitettu 1300-luvun ensimmäisellä neljänneksellä.
Kirkon rakentamisajankohtaa voidaan lisätutkimusten
avulla tarkentaa.

Kaivaukset oli keskeytettävä, sillä runkokuoneen perus-
tukset ulottuvat vain noin metrin syvyyteen ja sakarist-
on perustukset ovat huonokuntoiset.

Seurakunnan aikomuksena on salaojituksen lisäksi asen-
taa tänä kesänä kirkon ympärille ukkosenjohdattimet.
Ukkosenjohdattimet laskettaisiin 60 cm syvyyteen kaape-
likanavaan.

Mikäli salaojitusta jatketaan suunnitelmien mukaan, niin
alue on ehdottomasti tutkittava. Tutkimukset suoritetaan

siten , että salaojien sekä kaivojen ja kirkon väliin jäävä maa-alue kaivetaan kokonaisuudessaan ja kaivaukset tehdään koskemattomaan maahan saakka. Tällöin kaivettavaksi alueeksi tulisi noin 240 m². Mikäli kirkon itäpuoli jätetään ojittamatta niin kaivettava pinta-ala on noin 160 m². Kaivausmetodinä käytetään osittaiskaivausta, jolloin kirkon perustukset eivät vaurioidu. Kaivausten yhteydessä saattaa rkm Heikki Saarisen mukaan tulla kysymykseen ainakin runkokuoneen etelä- ja asehuoneen länsiosan perustusten korjaustyöt. Mikäli alue tutkitaan, niin ehdotan, että paikalle palkataan tutkimusavustaja, joka toimii johdollani ja valvonnassani. Arvio tutkimusten kestoajaksi on noin 1½ kk tutkimusten laajuudesta ja työntekijämäärästä riippuen. Toisena vaihtoehtona on se, että nyt auki oleva kaivausalue tutkitaan pohjamaahan saakka, eristetään styroksilla ja peitetään. Varsinaisten salaojien tekemisestä luovutaan ja veden poisto järjestetään lähelle maan pintaa tai maan pinnan alle tehtävien viemäreiden tai ojien avulla. Kysymys ukkosenjohdattimista olisi tarkistettava ja harkittava uudelleen niiltä osin kuin se koskee salaojakaivantojen hyväksikäyttöä.

YHTEENVETO HATTULAN KYRÖN KIRKON SALAOJITUSTOIMEN YHTEYDESSÄ TEHDYISTÄ TUTKIMUSKAIVAUKSISTA AJALTA 19-29.5.1972

P2

tutkija Päivi Luppi

Kaivaukset suoritettiin sakariston länsi- ja runkokuoneen pohjoispuolella kirkon seinästä lähtien noin 3 metrin leveydeltä. Kaivettu pinta-ala on noin 50 m² ja kaivussyvyys tällä hetkellä 100-120 cm. Varsinaiset haudaukset alkoivat noin 50 cm syvyydeltä ja dokumentoituja haudauksia on 26. Yhdestä haudauksesta on varustella raha 1320-1330 luvulta (Näven Kerikinpoika vv. 1319-1363), yhden haudauksen välittömästi läheisyydestä löytyi gotlantilainen 1200-luvun raha sekä yhdestä haudauksesta sormus. Lisäksi täyttöseasta löytyi yksi gotlantilainen 1200-luvun ja yksi 1340-1350-luvun raha. Yksi haudaus, jonka suunta oli itä-länsi, kasvoi itään, jatkuu sakariston alle mikä tukee sitä käsitystä, että sakaristo on rakennettu runkokuoneesta syöhemmin. Eri rakennusvaiheet ovat havaittavissa myös perustustavasta. Löytyneet rahat osoittavat sen että paikalle on suoritettu haudauksia ennen nykyisen kirkon rakentamista, jos pitäydytään käsityksessä, että kirkon rakentaminen on aloitettu 1300-luvun ensimmäisellä neljänneksellä. Kirkon rakentamissejankohtaa voidaan lisätutkimusten avulla tarkentaa. Kaivaukset oli keskeytettävä, sillä runkokuoneen perustukset ulottuvat vain noin metrin syvyyteen ja sakariston perustukset ovat huonokuntoiset. Seurakunnan aikomuksena on salaojituksen lisäksi asentaa tänä kesänä kirkon ympärille ukkosenjohdattimet. Ukkosenjohdattimet laskettaisiin 60 cm syvyyteen kaapelikansaan. Mikäli salaojitus jatketaan suunnitelmien mukaan, niin alue on ehdottomasti tutkittava. Tutkimukset suoritetaan